

Передплата

за «РУСЛАНА» вносимо:
в Австрії:

за цілий рік . . . 30 пер.
у пів року . . . 16 пер.
за чверть року . . . 5 пер.
за місяць . . . 1-70 пер.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
у пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Єдине число по 10 сот.

РУСЛАН

«Барвен ми очі і думи ми варем, а не вольмош мплости і ври не вольмош,
бо руске ми серце і ври руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят в 5^{1/2} год. поноудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукониси змертає слышко на попередне застережене.— Рекламациі неопечатаніє вільні від порта. — Огошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Польске славянофільство.

(Конець).

Наостанку переходить автор до справ в Польскім королівстві і якнебудь стоїть за автономію, то вважає сю справу передчасною і радить її відročити задля запутаних відносин в Росії. Натепер радить домагати ся в Королівстві рівноправности польскої мови в школі, суді і уряді побіч московского, отже народних і середних шкіл, удержуваних коштом краю або держави, з викладною польскою мовою і з таким управненем як російські школи. Взагалі до того самого, що Поляки признають «Росіянам» (єго власний вислів) в Галичині (тут у нас крім консуля Пустошкіна таких нема — Ред. Русл.), треба змагати і в Королівстві. На Литві радить домагати ся рівноправности польскої мови з литовскою і білорускою, а на Україні бодай приватного польского шкільництва. Все те можуть Поляки на єго думку одержати лише від конст. Росії, але Полякам не вистарчає лише конституційна Росія, а повинна ще бути і могутна, а такої Росії, каже він, потребують Поляки ще більше, як самі Москалі. Тимто треба трудити ся над відродинами Росії без огляду на гнобленя і кривди. Обовязки супроти держави треба сповняти ревно і освідомлювати російську суспільність з підмогою дневникарства, найкрасше засновинами російского дневника.

В прускім заборі, найбільш загроженім і звімченім до половини, треба для єго виратованя доложити всіх сил і то не тільки польских але і по зможі славянських. Найбільше таких сил має ще Росія і тому треба приєднати для Поляків російську суспільність. Належить залишити всяке докорюванє і оклики *medice cura te ipsum*, бо докорами ще ніхто не вспів погодити противників. В Королівстві не легко погодити Москалів з Поляками, бо там одні гнобителі а другі гноблені. Але легка се справа перевести згоду між Москвою а Познаньом. Вхід російских війск до Познаньщини був би радісною для Поляків хвилею, отже згода польско-російска на познаньскім ґрунті, але не на основах а на ділах. Російска суспільність могла би багато помогти нпр. бойкотом пруских товарів ітп.

Крім того пише автор, що в усіх трех заборах давної Польщі треба почати ще иншу діяльність. Звичайний польский патриотизм проявляє ся відвортно-

ю стороною, ненавистю до Росії. Треба отже визволити ся зпід того і замість того, що нас ділить від Росії, акцентувати се, що нас єднає, бо через історію треба нам іти разом або разом пропасти. Взиває отже, щоби скінчити з традиційною ненависти до Росії, бо се робота *pour le roi de Prusse*.

Отсе головна основа розвідки познаньского Поляка К. Ц. К. Як бачимо з сего, промовляє автор за розривом тридержавного союзу, головно задля того, що до него належить Німеччина (з Прусами) а за утворенем союзу Австрії з Францією і Росією, себ то за злукою Австрії з т. зв. дводержавним союзом, до якого довів свого часу цар Олександр III. А щоби сю задачу Полякам улекшити, намагає ся автор приєднати галицких москвичів признаєм рівноправности москвичині (або як они самі висловлюють ся «русскомү литературному языку») в Галичині з польскою і укр.-рускою мовою. Дораджує отже завести рівнорядні класи в руских школах з московскою викладовою мовою, засновини катедри московскої літератури в університеті і управненя москвичини в уряді і суді побіч рускої мови.

Що до засновини катедри московскої мови і літератури в львівскім університеті ми не тільки не можемо змагати ся але навпаки бажавмо сего тим більше, позаяк з одного боку переконують ся і наші москвичі (чи т. зв. тепер *Starorusini*), що московска мова се не їх язичіє, яким они звичайно послуґують ся і впеvняють ся, що окрім кількох одкиниць ніхто з них не уміє говорити ані писати сим літературним язиком (ми вже вгорі зазначили, що колиб до того дійшло, щоби на університеті мала бути московщина викладною мовою, та ані др. Іван Добрянский, ані др. Мишковский, ані др. Комарницкий не зуміють викладати московщиною, чи там «русскимъ литературнимъ языкомъ», бо не уміють, так як і редактори «Галичаніна», «Русского Слова» і «изданій общества им. Качковского» не навчили ся ще поправно писати, а намагають лише на московщину і калічать її нераз немилосердно.

Засновини катедри моск. літератури в тут. університеті причинилось би також до поглубленя дослідів нашої літератури, на котрої розвиток впливало не лише польске але й московске письменство. Можемо навіть поділити ся з нашими читачами відомостю, що філософ. виділ львівского університету ухвалив виступити з таким внесенем до міністер-

ства, а крім того також з внесенем заведеня лекторату моск. мови. Одначе і на катедрі і на лектораті буде викладною мовою — польска і неперечно будуть обидві посади наділені Полякам, яких уже виділ має на приміті.

Одначе, що до введеня московщини в народних і середних школах, в судах і в урядах рішучо проти того застерігаємо ся, позаяк виводи познаньского Поляка показують різке незнанє національно-політичних і етнографічних відносин в Галичині. Ми вже нераз зазначували, що в Галичині східній руске населєня говорить такою мовою, як і на Україні, з малими нарічевими різницями і тому Маркіян Шашкевич за прикладом Котляревского підніє сю мову до значіння літературної, так що протягом XIX. ст. виробив ся спільний літературний язик українсько-русский і він є тут кравною мовою (*landesüblich*) побіч польскої. Московского (або, як дехто називає, великорусского) населєня нема в цілій Австрії, окрім кількох громад на Буковині т. зв. Липованів, яких наш нарід зве кацапами. Але й на Буковині їх мова не є *landesüblich*. Отже не може бути й думки про якісь експерименти з московщиною в наших народ. і середшколах та в урядах задля того, що політ. відносини Поляків приневолюють глядіти союзу з Росією.

Обговорена нами розвідка з *Świata Słowiańsk-ogo* показує, що на цілім обсягу Поляки роблять заходи до згоди з Москалями, а до сего уживають і наших москвичів, котрих висунули тепер на політичний овид. На се вказує також статя в петербурскій часописи Край, з котрою також познакомимо нашу суспільність.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

В бюджетовій комісії ведуть ся дальше розправи про міністерство внутр. справ. а при сій нагоді промовляв також голова руск. клубу пос. Романчук, вказуючи на се, що політ. адміністрація в Галичині є спеціальною мішаниною бюрократизму і всепольского федералізму. Головною метою політ. адміністрації, особливо в східній Галичині є скупленє власти, щоби безглядно заволодіти населєнем. Політична адміністрація намагає ся дістати у свої руки громади і се по найбільше удає ся, але не на користь громад, але на користь бюрократії. В галиц. громадах па-

нує великий нелад, але начальники, зовсім зависимі від старостів, можуть бути певні їх опіки, наколи лише ідуть їм на руку при виборах. Коли в громаді випадуть вибори некорисно для старости, тоді уневажняя ся їх, а давня зверхність громадска урядує дальше 6 літ, а часами 12 і більше. Останні соймові вибори стають певним доказом, що східно-галицька система адміністрації звертає ся проти руского населення і намагає ся его ослабити і спинити его культурний і народогосподарський розвиток. Колиб вибори до сойму переведено безсторонно, згідно з законами, то Русини на 46 округів, в котрих мають більшість, здобули би бодай 35 мандатів. Одначе деякі округи застережено з гори для інших кандидатів. Галицька адміністрація переводить вибори по своїй волі і зовсім не перебирає в способах. На вибори впливає ся а одному начальникови громади приобічно, що остане досмертно на своїм становищі, наколи по мисли старости випадуть вибори. Супроти виборців послугувано ся напором і тероризмом. В многих місцях правибори відбули ся перед означеним речинцем, в інших слідуєчого дня. Бесідник подає способи, якими послугувано ся при укладаню виборчих лист. В многих місцях они зовсім не були виложені до перегляду, а рекламаций не увагля днювано. В громадах, де сподівано ся, що вибори випадуть по мисли старости, дозволювано вибрати більше виборців, в інших — менше. Сотки тисяч правиборців не допущено до вибору. Голосоване відбувало ся нераз в інших льокалях, як спершу заповіджено, хочби навіть установлені там для вибору жандарми ждали. В інших громадах відбували ся вибори день перед речинцем. В одній громаді назначено вибори на 9 годину, але виборці зійшли ся вже о 8¹/₂, тимчасом комісар виборчий, котрий приїхав вже о 7-ій, заявив, що вибори замкнені. На замітку, що ще нема 9 ої, виняв годинник і сказав: „у мене вже 11-та“. Бесідник виказав опісля фалшоване висліді виборів, а наостанку запитав міністра внутр. справ: чи ему відоме поступоване галиц. кравчих властей і що думає зробити, чтобы таке нарушуване законів не повтаряло ся?

Словінець Житник згодив ся з п. Романчуком що до реформи політич. адміністрації і обговорюван опісля справу підмог задля живлових шкід та домагав ся вставлюваня щорічної квоти на ту ціль до бюджету. На тім перервано розправу.

В Інсбруку відбуло ся кількатысячне віче, котре рішучо запротестувало проти напасти на катол. церкву, якої допустив ся проф. Вармунд виданем брошури, про яку ми вчера писали. Бесідники осуджували дуже строго сего професора, а оден з них висловив, що Тирольці не ддятого проливали кров в 1809 р., чтобы тепер перший ліпший професор поневиряв катол. віру і церкву, а наколи правительство не спинить такого поступованя недовірків, і не дасть вдоволення обидженим почуваням католицкого населення, то тирольські хлібороби вже дадуть собі раду. Ухвалено відтак одноголосно резолюцію, осуджуючу Вармундову брошуру, а правительству висловлено недозіре за те, що не виступило проти проф. Вармундови і за охороною катол. студентів, чим обнижає ся повагу і становище сьвятині наук.

Заграниця.

Окружна нота англійского правительства в справі іменованя македонського генерал-губернатора налякала Туреччину. Султан видав приказ, чтобы запобігти небезпеці, яка грозить турецкій владі в Македонії і велів повідомити дипломатичні

круги, що згоджує ся на продовжене мандатів европ. органів, які переводять реформи в Македонії, до 12. липня 1914. Одночасно сказано в ноті, що ті органи будуть мати виконну силу що до всіх реформ, які будуть спільно обдумані, а нота кінчить ся словами: Порта не сумніває ся, що представники великих держав належно оцінять сей новий доказ доброї волі турецкого правительства, і его сталої постанови, чтобы довести до ладу справу реформ у макед. вилятах. Сучасно появило ся ігаде султанське, що продовжає на 6 літ урядоване генерал-губернатора Гільмі-паші, обиднох его сьвітських дорадників (австр. і російск.), межинародної фінан. комісії, команданта жандармерії зпосеред европ. війскових і всіх інших европ. офіцирів жандармерії в Македонії.

В Аргентинській республиці проявили ся недавно заворушення. На президента Алькарта кинено бомбу, котра однак не вибухла. Опісля поліція, котра прибігла на відгомон припадкового вибуху бомби киненої в Розаріо, найшла одного убитого і кількох раних, від котрих дізнала ся, що революційники приготовляли ся взяти керму у праву у свої руки. Урядові часописи запевняють, що в Аргентині спокій і тепер там відбувають ся вибори до парламенту, в котрих переходять прихильники правительства.

Анатоль Вахнянин.

Спомина з життя.

(Дальше.)

Яко суплєнт гімназії в Перемишля з'орудував я при помочи молодих „громадян“ в 1862 р. перший концерт в память смерти Шевченка в сали під „Провіднем“. Ми співали всяких пісень, я співав і деякі соля, а притім деклямував „Титаря“ з „Гайдамаків“ і „Глека“ та „Смерть козака“ Метлинського. Саля була повна. Руська пісня залувала мабуть вперве на руським концерті в Перемишлях*. (Справоздане з сего концерту помістила відтак „Мета“ львівска Климкевича. Товариске руське життя розвивало ся в сїм часі в Перемишлях не согірше. Крил шанє і духовенство при катедрі говорили вже по руськи. Доми професорів гімназійальних: Баньковского, Лаврівського Маркила, о. Турчмановича, Ник. Устияновича, директора нар. шкід Кропивницького, проф. Фединського (ще не жонатого тоді), Царевича були руські. Родини збирали ся що суботи по черзі в сих домах і розіраляли вже про руську справу, а молодіж з малими виїмками патріотизувала по свому, убиралась по козацки та сходила ся в хаті Юл. Медведького на відчити, переписуючи ся заєдно з шефом укр. громад, з Данилом Танячевичем**).

В р. 1865 загостив до Перемишля руський театр під дирекцією Бачинського. Руський театр завдячує головно своє заснованє пок. Юліянови Лаврівському (в 1863/4 році). Впрочім історія его повстаня звісна. Персонал театру мужеский складено головно з руської молодежи. Тямлю, грали тоді оба брата Бучацкі (сини сьвящ. з Яггорова), старший правник (теперішний совітник найв. суду у Відни) і молодший (технік, який став відтак інжиніром на озері Тихвинці і Каналі, в Росії), Сивоїчковский (пізн. проф. в Росії), Ніжанковский (добрий гуляка, пізн. урядник

*) Дохід з концерту призначили ми тоді на будову церкви на „Болонях“ під Перемишлем.

**) Професорів-Поляків було тоді при гімназії мало, катехити Студзінський і Круліковский. Вітвицкий був de nomine Русином. Прочі були Німці: Тунст, Фішер, Кунцек і Блянік (Чех).

рустикального банку) і др. Перші ролі женські грала знаменита артистка Бачинська, жена директора. Она була мабуть з Каменця Подільского, відтак якась п-на Лукашевич і др. Перемишль одушевив ся руською сценою. Саля під „Провіднем“ (власність руськ. капітули) була заєдно битком набита. Громадяне наші молоді не лише закуплювали цілу галерію на представленя, але і грали на сцені дрібніші ролі. Виставлено в Перемишля тоді, (о скілько тямлю) Адама і Еву (оба Бачинські грали знаменито головні ролі), „Сватаня на Гончарівці“ з Стецьком Бачинським (клясично), „Марусю“, „Сатана в бочці“, „Наталку Полтавку“ і „Москаля чарівника“ Котляревского і други. На представленя зїздились фірами сьвященики не лише з околиці, але і з Самбірских та Турчаньских і Сяницьких гір. Руська мова зазвеніла вперве із сцени в Перемишлях. В „Верховинцях“ молодіж (громадяне) брали живу участь на сцені, між другими: брат мій Іван. Заснованє руського театру мало дуже велике значінє для всеї Галичини; Юліана Лаврівского заслуга буде вічна. Мих. Вербидкий написав тоді для сцени 12 своїх сїмфоній, в більшій часті на темати народні. За ним пішов і Іван Лаврівский. Домородні літерати почали дещо компонувати. Взагалі руське житє набирало чимраз більше сили. Бачинська з своєю знаменитою грою стала на довгі часи взірцем для наших артисток, хоч жадна з них (а було їх богато) не переросла єї.

(Дальше буде.)

З України.

Про українську мову в школах.

Українські послы російської думи здобули ся на вельми важне домаганє, чтобы ввести українську мову до науки в народних школах по всій Україні. Задля того виготовили они заяву себ то внесєнє, яке подали до думи.

Основа сеї заяви ось така:

Трийцять три депутати внесли в державну думу таку заяву про користуванє українською мовою в початкових школах, в тих сторонах, що заселені Українцями:

„Нижчепрописані депутати, на підставі 55 ст. заснованя державної думи, вносять в думу заяву про користуванє українською мовою в початкових школах в сторонах, що заселені Українцями, і прохають державну думу, чтобы сю заяву передано в комісію по народній осьвітї, для обміркованя отаких пунктів:

1) В місцевостях з українським населєнем наука в початковій школі повинна відбуватись українською мовою, особливо в початку, з тими дітьми, що тільки-що прийшли до школи.

2) Російска мова, яко мова державна, повинна обовязково викладатись в початковій школі.

3) В початкових школах на Україні вживають ся підручники, приладжені до розуміня та житя і стану українського люду.

До заяви додано пояснюючу записку; в ній говорить ся пролихе становище народної осьвіти на Україні; найбільш понизилась осьвіта на Україні тоді, як в українських школах перестали вживати рідну мову. В XVII століті український люд дивував чужоземців своєю осьвітою, бо тоді мало не всі Українці вмїли читати, вся Україна пишала ся великим числом шкід. Український люд любив школу і підтримував її, бо она була його самостійним твором, она не була такою одірваною од народу, як тепер. Щоби підняти осьвіту на Україні, слід вживати в школах українську мову, ту мову, що український люд нею говорить, думає нею, виявляє нею своє духовне житє.

Далі депутати покликають ся на відомих педагогів, що все вказували велику потребу викладів в українських школах українською мовою, та на заяви самих селян України про бажанє мати свою українську школу.

Про сю заяву українських послів пише „Рідний Край“ в ч. 8. от що:

„Звістка про те, що українські послі до держ. думи внесли вже в особну комісію свою заяву 33-их, щоб у початковій нашій школі йшла наука українською мовою, повинна налзвичайно втішити кожного свідомого Українця. Правда, заява та ще знаходиться в початковому стані, але перше всього вже само те, що така думка виникла між нашими послами, — було багато для кого несподіванкою дуже милою. „Правість“ послів з України була так широко вславлена, — отже можна було боятись навіть ворожих відносин депутатів з України до думки про українську мову в школі. А от як то кажуть — „з несподіваного часом буває сподіване“. Заяву — зложено; вона, кажуть, на черзі. Коли саме вона зявиться в думі, як їй там поведеть ся, — се вже инша річ. Можна однак сподіватись, що повиннаб она пройти; особливо можна сего сподіватись після того, як пройшла з успіхом у думі справа з польською мовою в семінариях у Польщі. В татарських початкових школах уже й тепер учать по татарському. Чи вжеж би то ми були посліднійші за всіх?!

Отже від добрих заходів послів Українців сподівасьмоь доброго наслідку.

Дехто не задоволений малим обшвром того, чого зажадали в своїй заяві послі-Українці; — себ то, кажуть: для чого вони бажать лише самої початкової мови в українській мові? чому не бажать більше, чом не доправляють ся дальшого вжитку нашого слова в школах? На що самим так обмежувати свої бажаня?!...

Ми сього доріканя нашим послам не кинено. Бажати можна й дуже багато, та що з того? — колиб ще часом не сказали на ті бажаня: „отсе вже — як мед, то й ложкою“!...

До тогож, здобути права вжитку у крайньої мови хоть би й на самому першому ступні шкільної науки річ зовсім не така мала й пуста, як, може кому здає ся. Се — був би камінь у „краю угла“ нашої української шкільної науки. Се признанє найпершого права ужитку рідного слова підніме його з поневірку, з ганебного затоптаня. Не буде більше того несвітського становища, що є тепер, — що дитина, ледве переступаючи поріг шкільний, перше всього повинна відцурати ся, відкаснути ся від рідного слова, як від чогось негідного; вона звикне складати якусь повагу тому рідному слову. От се був би перший надто цінний здобуток. Нехай навіть перейде дитина згодом до иншої мови, але та підмурівка науки рідної мови вже буде заложена в дитячій пам'яті, в дитячому самопізнаню, — і дитина тої науки не забуде.

Для учителя, — колиб українське слово було „допущено“ хотьби в найпершу групу, — се слово пересталоб бути якоюсь контрабандою: — воноб уже дувало в школі!

До всьогож з певністю можна сказати й те, що на першій здобутку справа не може стати: ступінь за ступнем — буде здобувати ся. Найтяжше — зробити перший крок.

І от сей перший крок зроблено. Виставмо той крок, не поменшуючи його ваги. Колиб тільки справді здійснило ся те, що тимчасом витає в обсягу „чутюк“. Колиб здійснилось! Колиб нашим послам удало ся провести своє домаганє, колиб

воно щасливо перейшло через всі пороги на шляху своєму!*

Змаганя до введєня української мови в народ. школах — проявляли ся ще й в доконституційних часах. Іменно в Чернигівському земстві за сим побивав ся дуже щиро д. Ш р а г, опісля голова українск. клубу в першій думі, та не осягнув ніякого успіху.

Ми з свого боку висловлюємо щирі радість, що українські послі тепер рішили ся на таке важне діло і бажасмо їм як найкрасших успіхів. Коли рідне слово вйде до народної школи, тоді всенародня просвіта піде широко між народом, а рідне слово промостить собі переогодом вхід в середні і висші школи, а після того і в суди та уряди. Paulatim summa petuntur. Отже сердешне помагайбіг!

Н О В И Н К И

— **Калєндар.** В середу: руско-кат.: Кона м.; римо-кат.: Едварда М. — В четвер: руско-кат.: 42 муч. в Аморії; римо-кат.: *Йосифа Обр.*

— **Недуга цісаря.** З Відня доносять, що цісар перевів вчерашній день дуже добре. Горлячки нема, а кашель, який прилучив ся до катару, устав. По сніданю відвідала моварха его дочка архієв. Марія Валерія з дїтьми. О 1 год. по полудні прийняв цісар на приватнім послуханю, що тривало поверх години, кн. Фердинанда болгарского а потім прийняв на послуханю міністра краввої оборони і архієв. Франца Фердинанда.

— **Ювілейний похід** в честь нашого цісаря, на котрий вже цісар згодив ся а котрий передефілює перед ним, відбуде ся 15. червня с. р. у Відни. Кошти урядження того походу обчислено на 2 мільони корон; окрашенє улиц міста Відня буде коштувати 600.000 К. Артистична управа сего походу буде спочивати в руках товариств „Secession“ і „Hagenbund“. На улицах, котрими буде похід переходити, буде уставлених 250 трибун на поміщенє 200.000 людей. В поході возьме участь около 10.000 осіб, поділених на 21 груп. Похід вирушить з Ротунди, будинку оставшого ся в Пратері до всесвітній виставі 1873 р., і піде улицями Пратерштрассе та Рінгом, широчезною улицю, що іде довкола середини міста і попри цісарську палату та верне відтак назад до Пратеру.

— **Пастирський лист.** З Праги доносять, що князь єпископ пражский, кс. кардинал Скрбенський видав пастирський лист, в яким обговорює ся 60-літній ювілей панования нашого монарха і 50-літній ювілей сьвященства Пали Пія Х.

— **Український вечір в Петербурзі.** В пятницю 6. с. м. в Петербурзі відбув ся вечір на користь українського клубу „Громада“ — „Сорочинський ярмарок“. Вечір упорядковано дуже жваво в величезному помешканю хлібної біржи, т. зв. „Калашниковой Біржи“. Салю чудово пристроєно; на стїнах намальовано українське село з вітраками, хатками, що так і нагадували далеку усім рідну Україну, хату з садочком, з соняшниками, маком, квітками. Великі листи розмальованих паперів виявляли зовсім справдешні рушники. В ятках йшла безперестанку продаж сала, ковбас, груш, яблук, листовних карток, квіток, полтавских глечиків та свистунчиків і т. инше. Етнографія зєдналась з умілістю й надавала усій великій салі натхнений настрій. — Бюст Т. Шевченка, багато декорований і увесь квітками увішаний, панував на високому цоколі. Було людно, весело, яскраво заливали усе помешканє гарні українські убраня, за які визначено було конкурсіві нагороди. Концертна частина була не дуже добре вдала ся, бо артистам приходилось співати на естраді серед ярмарку, де галас перебивав слухати музики. Співав український мішаний хор, грали

бандуристи, лірники, грав оден добродій дуже гарно на сопілці. Серед артистів і співаків занадто гарно вражали слухачів своєю музичальністю й натхненим виконанєм голова клубу д. Морський, пані Біловська, д-ій Афанасєв і своїм молодим чудовим баритонем д. Данилов. Танці українські і инші затяглись аж до пізна. Ще добре невідома чиста користь з вечера, але раді старшин можна сказати щире спасибі за гарно улаштований український вечір. (*Рада*). С. Русова.

— **Тарасовій пам'яті.** В 24. ч. „Газеты Гадячскаго Земства“ за 25. ст. ст. лютого (9. с. м.) у фелетоні надруковано українською мовою вірш П. Мирного: „Пам'яті Т. Г. Шевченка“ та дві статі з приводу 47-их роковин з дня смерті Т. Шевченка — Вас. Барвінка та д. Книшівця.

— **Шевченків вечір** на стації Бухеду, східнокитайської залїзниці, відбув ся 8. с. м. в помешканю залїзно-дорожного зібраня. Гуртком Українців-аматорів виставлено „Невольника“, поєму Т. Шевченка, перелицьовану на драму Кропивницьким. Перед початком представлення перед портретом Шевченка хор виконав его „Заповіт“ та прочитано коротку біографію поета. Чистий збір з сеї вистави призначено на збільшенє коштів для будови пам'ятника Шевченка у Києві.

— **Завіщанє чєскогo патриота.** Померший сими днями член палати вельмож і президент чєскої Академії Наук, старший радник будівництва, Йосиф Глявка, лишив около 4 мільонів майна. Проценти з того капіталу, які вносять річно около 200.000 К., записав він на народні ціли, іменно же утворив фундацію свого імені і іменз двох своїх померших жінок, з котрої 70 проц. призначив на ціли штуки і літератури для чєскої Академії Наук, а 30 проц. на запомоги чєских студентів. Фундацією сею має завідувати чєска Академія Наук і кураторія конвікту студентів, котрий він оснував під протекторатом краввогo виділу. Крім того поробив він ще поменші записи на инші народні ціли.

— **Ріжні вїсти.** Кн. Юрій Чарториский, вибраний соймовим послом з великої власности в перемискім окрузі, зложив мандат, а намісництво розписало нові вибори на день 2. цьвітня. О сеї мандат заходить ся віцепрез. кр. радн шк. др. Ігн. Дембовский. — Віцепрез. кр. ради шкільної др. Дембовский виїхав в урядових справах до Відня.

— **Рідка хороба.** В львівськім шпиталі помер оноді проф. Михайло Коцюба на хоробу дуже рідку, звану в медицині actinomicosis. Є се хороба худоби, а головно коней. На людий переносить ся она приміром в той спосіб, що хтось виколєє зуби солімкою, на якій є бацилі тої хороби. Єсли до уст чоловіка дістане ся бациль, то в щоці розвиває ся хороба подібна до туберкулів кости. Є се хороба тяжка але вилічима. Лічено єї доси вирізанєм кости, а тепер пробують з успіхом лічити єї йодовими препаратами. Хороба ся дуже рідка, в західних краях Європи незнана, а найчастійше лучає ся серед населєня Росії, що займає ся випасом худоби.

— **Аматорска вистава у Казятині.** Дня 5. с. м. в Казятині заходами аматорів „драматического искусства“ виставлено „Наталку Полтавку“ Котляревского та „Вечерниці“ Ніщиньского. Вистава особливого успіху не мала, бо актори зовсім не вміють балакати по українському. („Рада“).

— **Нові поштові уряди.** Міністерство торговлі пристало на отворенє поштових урядів в Пустомитах (пов. Львів) і в Равхендорф (пов. Низько).

— **Український вечір у Москві.** „Галічанін“ мало що не в кождім числі намагає ся докзати безосновність і безсилність українства, щоби тим баламутити галицьку суспільність. Тимчасом по довголітнім гнобленю в цілій Росії мимо всяких перепон починає по всіх усюдах не лише по Україні, але й в Москві і Петербурзі проявляти ся народна свідомість в широких веретвах української суспільности. Отся звістка, яку подаємо за „Радою“, стає певним сего доказом: Тоді, як з

України приходять невеселі вістки, напр. про перевод архієпископа Партенія з Подолі у Тулу, тоді як і в столицях такі органи преси, як „Московскія Вѣдомости“ та „Новое Время“ піднімають викрики *saveant consules* проти „україноманства“, те саме україноманство, але без усякої манії, а з простого здорового жерела українського самопочуття виявляє себе чи так чи інак — все більше та більше. Колись, ще не дуже давно, українська інтелігенція, розпорошена по усіх великих центрах, соромилася признавати себе тим, що вона є; тепер же можна бачити і в Петербурзі, і в Москві інтелігентів, котрі розмовляють поміж собою на рідній українській мові, якої ще літ 5—10 назад не чути було ні в яких публичних місцях. Ся дрібниці з життя нашого інтелігентного громадянства може й нічого не означає, але як безсуперечний факт показує, що еволюція того націоналістичного руху, який здасться декому за *mania furiosa* божевільних, йде своїм шляхом, хоч і по малу, а йде! Таке прийшло мені в голову, коли я опинився на концертно-танцювальному вечері „въ залахъ російскаго благороднаго собрания“ у Москві. І справді; подумайте: трохи не обік з давниціцею Івава Великого, трохи не коло царпущки і царя-колокола, — там, де Погодін міг чути тільки одну чисту московську мову від тих, що жили тут же Українців, через що може й думав, що різниця межі українською і великорусською мовою й є тільки у вимові букви (галушка — галушка), — на сьому самому місці лунає голосно мова українська, якої не чути було літ 10 назад і в полтавських, і в кївських „благородныхъ собранияхъ“! Привадила ся мені розмова моя з старою хазяйкою квартири у Празі, де жив я в 70-х роках. Вона казала, що малою дівчиною не могла собі представити, як се можна було балакати по чеськи йдучи по пражських вулицях; а на старости літ вона вже бачила, що не тільки по вулицях, а й на почті, і в суді, і по школах, і в університеті, і в політехніці, і в театрі, і всюди в Празі так само не сором розмовляти по чеськи, як і по німецьки: се стало вже звичайним, а звичай, які виробляють ся помалу, сильніші від усяких правил та регуляцій. Вечір на користь українських студентів у Москві організував оперний артист І. Адчевский — 22. лютого — у той самий день, коли й у Петербурзі collega його такий же оперний тенор Морський Ячницький устроїв „Сорочинський ярмарок“ для земляків петербурських: обидві столиці у один день зібрали у великих хоромах і старих і молодих земляків, які без найменшої ознаки божевілья й безглуздя розмовляли поміж собою тією мовою, що раніше можна було чути тільки у Джурдженцях або Почапінцях, чи яких інших селах на Україні. І здається, концерт у Москві з танцями після його не пошкодив ані на крихітку „благородству“ ні „залъ собрания“, ні тих, хто був там. А було там крім земляків багато й московського обивательства, що збігло ся послухати українських пісень і в співах хору, і в виконанню артистів. Найбільші овації з сторони слухачів одібрали І. Алчевский та Прядкіна, коли вони виступали чи в дуетах, чи у solo самостійно, чи в композиціях Лисенка („І широку долину“, „Ой не сьвіти, місяченьку“), чи Гр. Алчевского („Чого мені тяжко?“), чи Степового („Дивало ся сонце“). Не мало привитали й кн. Дулову, коли вона проспівала „Хусточку“ з проводом віолончелі. Великий хор дівочий і парубочий (коло 200 голосів) робив гарне вражіння силою звука і як би не огріхи у темпах (напр. в кантаті „Бють пороги“), то можна було б думати, що концерт сей не в Москві, а десь у Києві, або в Одесі, бо звісна „Закувала та сива зазуля“ викликала тіж самі овації, як і завжди на Україні. Найприємніше було ще й те, що участь у усьому українському вечері приймав і наш талановитий поет Олесь, який читав свої оригінальні по змісту й настрю поезії з тим щирим сердешним запалом, який одрізняє його від інших наших письменників. Хоч у кулюарах і салях, де весь час був великий натовп народу, і балакало ся, що програма вечора була урізана, але не замітно було, щоб хто небудь вийшов до дому чим небудь незадоволений; так зєднали співий вірші усіх у одному переконанню, що й музика, й поезія українська — не аби що. На лицах не тільки Українців, а й сторонньої публіки, яка може не все розуміла з тексту пісень і віршів, не видно було втоми або скуки, як то буває на звичайних масляничних вечірках тогож сорту. І треба подякувати нашим артистам імператорської опери та иншим виконавцям, що вони серйозно віднесли ся до того вечора, який урядували з належним до того старанєм. Думало ся вже після сього справді артистичного вечора, що може недалеко й ті часи, коли згуртується й ціла оперна або концертна постійна трупа українська в додаток до драматичних труп, що стала вже на широкий шлях розповсюдження спеціально-українського художничого хисту. — *С. Русов.*

лом, який одрізняє його від інших наших письменників. Хоч у кулюарах і салях, де весь час був великий натовп народу, і балакало ся, що програма вечора була урізана, але не замітно було, щоб хто небудь вийшов до дому чим небудь незадоволений; так зєднали співий вірші усіх у одному переконанню, що й музика, й поезія українська — не аби що. На лицах не тільки Українців, а й сторонньої публіки, яка може не все розуміла з тексту пісень і віршів, не видно було втоми або скуки, як то буває на звичайних масляничних вечірках тогож сорту. І треба подякувати нашим артистам імператорської опери та иншим виконавцям, що вони серйозно віднесли ся до того вечора, який урядували з належним до того старанєм. Думало ся вже після сього справді артистичного вечора, що може недалеко й ті часи, коли згуртується й ціла оперна або концертна постійна трупа українська в додаток до драматичних труп, що стала вже на широкий шлях розповсюдження спеціально-українського художничого хисту. — *С. Русов.*

Оповідки.

— **З життя академічних товариств** Заг. збори „Академічної Громади“ у Львові відбудуть ся в неділю 29. с. м. в III салі університету. На деннім порядку: резигнація виділу, вибір нового виділу і внесення та запити. — Тов. о „Січ“ у Відні сьвяткує 40-літній ювілей свого ествования концертом дня 19. с. м. в Josefssaal, VIII, Josefgasse 12. Початок концерту о 8. год. вечером. — Заг. збори акад. „Січи“ в Чернівцях будуть 22. с. м. о 3. год. у власнім льокалі.

— **З Калуша.** Заг. збори „Руского Народного Дому“ відбудуть ся дня 25. с. м. о 2. годині в салі Товариства.

— **„Кружок правників“ у Львові** в и шукує занятя для своїх членів (ул. Кохановского ч 1 Д) по р у ч а є спосібних кореспондентів, солідних мундантів для Вив. П. адвокатів, нотарів і для фінансових інституцій всякого рода. — *В. Цмайло-Кульчицький*, голова кружка. *Матвій Яворский*, секретар.

Телеграми

з дня 17. марця.

Відень. Wiener Ztg оповіщує санкціоноване ухвал делегацій.

Триєст. Вчора отворено триєстеньский сойм. Намісник кн. Гогенльогє заявив, що сойм має ухвалити новий виборчий закон, бо теперішній є перестарілий. Проект виборчої реформи переказано комісії.

Новий Йорк. На острові Гаїті (серед Америки) висліджено заговор проти правительства. Оноді розстрілено 27 заговірників. Чужинці схоронили ся до своїх посольств в столиці Порто-Прінс. Правительство заявило, що листи найдені у заговірників писано в посольстві французьким, і там між схороненими особами є також і такі, що належали до заговору. Дятого правительство не позволить їм свобідно вийти звітдам. Коло Порто-Прінс станули французські кружляки і німецький пароход „Бремен“, для оборони своїх підданих. Англія вислала там два военні кораблі.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрація і казарня — ріг ул. Сякстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 16. с. м.: Осип Мартинюк, Тернопіль; Володимир Ринявець, Белз; Ванда Височанська, Копичинці; о. Омелян Евген Козаневич, Мигова; о. Анастасій Лотоцький, Тростянець; др. Тадей Граб, Підгайці; Іван Захарчук, Ляцке мале; о. Богдан Еліяшевский, Гуменець!

СОРТ Листки можна набувати в „Сонільскім Базарі“ у Львові і паперці і у всіх торговлях в краю.

Оголошенє.

Звичайні загальні збори тов-а „Мищанський рем.-пром. Союз Кредитовий у Львові“ відбудуть ся дня 30. н. ст. марця 1908 р. о 6. год. з полудня в власних комнатах товариства Ринок ч. 10. I. поверх (дім „Просьвіти“).

Порядок денний:

- 1) відчитанє протоколу з попередних загальних зборів;
- 2) звіт управи з діл товариства за рік 1907;
- 3) відчитанє справозданя Краєвого Союзу ревізійного;
- 4) справозданє контрольної комісії і уділенє абсолюторії управі і надзираючій Раді;
- 5) розділ чистих зисків;
- 6) вибір 3 членів до надзираючої Ради і 1 заступника на місце вильосованих;
- 7) внесення і запити.

Наради загальних зборів відбудуть ся при якій небудь кількості членів по мысли статута § 25.

Від Надзираючої Ради тов. Мищанський рем.-пром. Союз кредитовий у Львові стов. зареєстр. з з обм. порукою.

Филемон Левичукій секретар.

Михайло Макович президент.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Сонящній у Львові.

Нова сензаційна програма.

від 16. до 31. марця 1908.

Щоденно о год. 8. вечер представлєнє. В неділі і сьвята 2 представлєня о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлєнє. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до перехованя папери вартісні і дав на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституціях заграничних т. зв.

Сховки депозитові. (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дієтає в сталєній касі панцирній сховок до виключного ужткю і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим зглядом породає Банк гіпотечний як найдогіднійши зарядженя.

Привнеси дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.

При закупні товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

